

Recenzja

**w przewodzie habilitacyjnym doktora Aleksandra Wnuka
w dziedzinie sztuk muzycznych
w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka**

podstawowe dane osobowe recenzenta:

doktor habilitowany **Dariusz Kaliszek**

dziedzina: sztuki muzyczne

dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Zlecniodawca recenzji:

Zlecniodawcą recenzji jest **Rada Do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego**, która w związku z prowadzonym postępowaniem habilitacyjnym dr. Aleksandra Wnuka w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, na podstawie Uchwały nr **62/2024** z dn. 30. 09. 2024 powierzyła mi funkcję **recenzenta**.

W dostarczonej mi dokumentacji znalazły się:

- wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego
- autoreferat habilitanta
- dane wnioskodawcy
- odpis uzyskanego w 2019 dyplomu stopnia doktora sztuk muzycznych
- wykaz osiągnięć będących podstawą do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego
- oświadczenia współwykonawców
- wykaz osiągnięć artystycznych, naukowych i dydaktycznych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny

Do całości dokumentacji dostarczono mi również dzieło artystyczne w postaci 5 pozycji z muzyką autorstwa habilitanta oraz w jego wykonaniu. Są to:

1. Album **Lupnik**
2. Album **Spółdzielnia Muzyczna – Contemporary Ensemble**
3. Album **Komentarz eufemistyczny**
4. Album **Playground** call for scores in concert
5. Album **Seeking Mother Surreal Voyagers**

Opierając się na informacjach podanych przez dr. A. Wnuka w swoim autoreferacie chciałem przedstawić przebieg jego edukacji, kariery zawodowej, osiągnięć artystycznych, głównych założeń i koncepcji wykonawczych oraz prezentowanej muzyki, jako przedstawionego do oceny dzieła artystycznego.

1. Sylwetka habilitanta

Dr A. Wnuk w 2011 r. otrzymał z wyróżnieniem dyplom ukończenia studiów stacjonarnych na kierunku instrumentalistyka, w specjalności gry na perkusji z pedagogiką w **Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku**, uzyskując tym samym tytuł zawodowego magistra sztuki.

Kolejne studia na kierunku instrumentalnym w specjalności perkusja z pedagogiką w **Royal Danish Academy of Music w Kopenhadze**, zakończyły się w 2013 otrzymaniem dyplomu z wyróżnieniem i uzyskaniem tytułu Master of Music.

Kolejnym etapem na drodze edukacji były poddyplomowe studia stacjonarne o profilu solistycznym na **Royal Danish Academy of Music w Kopenhadze**, zakończone uzyskaniem z najwyższym wyróżnieniem w 2015 r. dyplomu **Advanced Postgraduate Diploma in Music**.

W 2019 A. Wnuk złożył i obronił z wyróżnieniem dysertację doktorską pt: **„Performatywność perkusisty jako parametr współczesnego dzieła perkusisty. Interpretacja i współkreacja w dziełach Rudersa, Aperghisa, Billone i Sarhana”**. Promotorem pracy był Prof. dr hab. J. Pilch,

W latach 2019 – 2023 był zatrudniony w Akademii Muzycznej im. K. Pendereckiego w Krakowie w niepełnym wymiarze godzin. Od 01. 10. 2023 A. Wnuk zajmuje stanowisko asystenta będąc zatrudnionym w pełowymiarowym czasie pracy.

Początki kariery zawodowej prowadzą do filharmonii gdańskiej, z którą A. Wnuk nawiązał współpracę w okresie studiów. Jako członek projektu orkiestrowego **Junges Klangforum Mitte Europa** prawykonał koncert perkusyjny Johanna Fischera. W 2007 na konkursie perkusyjnym **International Competition of Composition and Performance for Percussion Instrument nad Drumset** w Fermo we Włoszech zdobył pierwszą nagrodę i tytuł **Absolute Winner**.

Podczas swoich studiów na akademii muzycznej współtworzył dwa zespoły rozrywkowe: **Empire** – grającą muzykę hardcore oraz **S Edition** poruszający się w stylistyce R’n’B.

Otrzymanie w latach 2009 – 2010 stypendium w ramach programu Erasmus w **Królewskim Duńskim Konserwatorium Muzycznym w Kopenhadze** jest początkiem bardzo intensywnego pod względem edukacyjnym i artystycznym okresu w jego karierze.

W Danii A. Wnuk pracował pod okiem wybitnych pedagogów i instrumentalistów. Wśród nich znaleźli się m. in.: Wieland Welzel – kotlista Filharmoników Berlińskich, Christian Utke Schioler – kotlista i perkusista Danish National Symphony Orchestra i Singapore Symphony Orchestra czy Mads Drewsen perkusista Royal Danish Opera w Kopenhadze.

Jako członek zespołu perkusyjnego **Percurama Percussion Ensemble** A. Wnuk nagrał album **American Percussion Works** koncertując wraz z nim w Chinach (wystawa światowa EXPO 2010) i Skandynawii, biorąc jednocześnie udział w dwóch światowych show perkusyjnych – **Global Voices of Percussion 2011** oraz **Globo Beats 2013**.

W latach 2010 – 2013 współpracował z orkiestrą Baltic Sea Youth Philharmonic. Owocem tej współpracy były koncerty na terenie Europy i nagranie m.in. The Ring. An Orchestral Adventure.

W 2014 roku jako jeden z trójki Polaków A. Wnuk zakwalifikował się do **Międzynarodowego Konkursu Instrumentalnego ADR** w Monachium.

Uzupełnieniem edukacji habilitanta był udział w międzynarodowych kursach muzycznych takich jak: **Impuls Academy w Graz/Austria 2013 – 2015** czy **Internationale Ferienkurse für Neue Musik – Darmstadt 2016**.

Dr. A. Wnuk otrzymał w 2018 roku stypendium **Narodowego Centrum Kultury Młoda Polska**, którą przeznaczył na rozbudowę pracowni perkusyjnej.

Kolejną nagrodą było uzyskanie w 2019 rezydencji artystycznej **Nowa Huta 70. Przestrzeń Uwolniona**. W 2020 przyznane zostało **Stypendium Twórczego Miasta Krakowa**, wykorzystanego przez A. Wnuka na produkcję i realizację wydawnictwa fonograficznego **Lupnik**.

Następnym stypendium **Muzyka w sieci** habilitant przeznaczył na realizację kompozycji syntezatorowej **Miniatury Hibernacyjne**, a stypendium **Partnerstwo dla Muzyki** na stworzenie ścieżki dźwiękowej do filmu **Manhattan Interactive Movie**.

W 2022 roku A. Wnuk został uzyskał również **Stypendium Twórcze MkiDN** na realizację projektu **Muzyka z ciała**.

Będąc gruntownie wykształconym w specjalności muzyki klasycznej perkusistą współpracował z wieloma polskimi orkiestrami symfonicznymi takimi jak: **Sinfonietta Cracovia**, **Orkiestrą Filharmonii Podkarpackiej** czy orkiestrą **Sinfonietta Iuventus**.

Mimo bardzo rozległego pola realizacji swojej kariery artystycznej, habilitant zaznacza jednak w swoim autoreferacie, iż największy nacisk chciałby położyć na działalność solową i kameralną. W 2016 dołączył do **Spółdzielni Muzycznej Contemporary Ensemble i Krakow Improviser Orchestra**.

Nawiązał również współpracę z **Hashtag Ensemble** oraz innym ośrodkami wywodzącymi się ze środowisk teatralnych: **Teatrem Juliusza Słowackiego** w Krakowie czy **Akademii Sztuk Teatralnych** i sceny **Supernowa w Krakowie**, poszerzając tym samym swoje muzyczne zainteresowania o tworzenie i realizację muzyki do spektakli. Wśród najważniejszych z nich wymienione zostają przedstawienia **Manhattan** oraz **Misspiece**.

Od 2022 roku A. Wnuk jest współtwórcą i wykonawcą muzyki w spektaklach teatralnych w **Narodowym Starym Teatrze im. H. Modrzejewskiej** w Krakowie.

Habilitant prowadzi również intensywną działalność dydaktyczną. Jako asystent zatrudniony w Katedrze Perkusji i Muzyki Współczesnej Akademii Muzycznej w Krakowie, jest organizatorem konferencji i seminariów naukowych **Perkusja Post Perkusja**, a także jest autorem publikacji z dziedziny współczesnego wykonawstwa muzyki perkusyjnej. Artykuły A. Wnuka znaleźć można w czasopiśmie **Ruch Muzyczny** czy **Glissando**.

Jest również uczestnikiem sesji naukowych łączących świat perkusji z nowoczesnymi technologiami – 2020 Warszawa – **Perkusja w świecie mediów elektronicznych** czy **Sztuka Perkusyjna – Historia i kierunki rozwoju**.

Artykuł autorstwa habilitanta zatytułowany **Georges Aperghis Graffiti – teatr muzyki** opublikowany został w wydanej przez **Uniwersytet Muzyczny im. F. Chopina** książce **Sztuka perkusyjna. Tradycja i współczesność**.

A. Wnuk ma na swoim koncie współpracę z wieloma wybitnymi postaciami muzyki współczesnej. Dokonał wielu prawykonań dzieł muzycznych przeznaczonych na perkusję. Na jego repertuar składają się pozycje z klasycznej literatury perkusyjnej takie jak chociażby **Zyklus Karlheinz Stockhausena**, ale i napisane i dedykowane dla niego przez takich kompozytorów jak **Sarah Nemtsov, Rafał Ryterski** czy **Cory Bracken**.

Jako członek Spółdzielni Muzycznej habilitant występował na wielu znaczących festiwalach teatralnych muzycznych i tanecznych w kraju i zagranicą. Było to m.i.: **Warszawska Jesień, Musica Polonica Nova, Musica Electronica Nova Young Euro Classic, Teheran International Contemporary Music Festiwal** i wiele innych.

W swoim dorobku artystycznym A. Wnuk ma kilka autorskich pozycji fonograficznych: **Lupnik 2021, Komentarz eufemistyczny 2021 i Surreal Voyagers Seeking Mother 2024**.

2. Ocena dorobku artystycznego, naukowego i dydaktycznego

Jedną z pozycji dokumentacji habilitacyjnej jest dołączony przez A. Wnuka stanowiący wkład w rozwój dyscypliny jest wykaz osiągnięć artystycznych, naukowych i dydaktycznych. Zakres wskazywanej na tym polu aktywności podzielony został na dwa okresy: od ukończenia studiów magisterskich w Kopenhadze w maju 2012 do nadania stopnia doktora w lipcu 2019, oraz od dnia obrony dysertacji doktorskiej do złożenia wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego.

Oba okresy zawierają bardzo dużą liczbę wystąpień o charakterze koncertowych: - 470 wystąpień publicznych jako członek orkiestry symfonicznej, solista, kameralista, perkusista biorący udział w realizacji muzyki do spektakli teatralnych (53 z nich to udział w festiwalach muzycznych o zasięgu krajowym i zagranicznym)

- 24 materiały fonograficzne,
- 18 autorskich dzieł, w których habilitant pełnił rolę kompozytora,
- 3 publikacje naukowe,
- 4 napisane i opublikowane artykuły,
- 17 przeprowadzonych warsztatów i innych działań edukacyjnych,
- 5 zdobytych nagród i wyróżnień

Analizując powyższy dorobek i wszechstronność działań na polu koncertowym, studyjnym, teatralnym, edukacyjnym i popularyzatorskim można jednoznacznie stwierdzić, że stanowi on bardzo znaczący wkład w rozwój dyscypliny naukowej. Dorobek artystyczny, fonograficzny z okresu 2019 – 2014 jest udokumentowany w postaci plików cyfrowych, dołączonych do dokumentacji.

3. Ocena dzieła artystycznego

Jako dzieło artystyczne dr. A. Wnuk dołączył pięć nagrań audio z utworami, w których występuje jako kompozytor i wykonawca i współwykonawca. Są to:

1. **Lupnik** – wyk. Aleksander Wnuk – koncepcja, muzyka, produkcja, instrumenty perkusyjne i obiekty. M. Lazar - syntezator gitarwy (ścieżka 7)
2. **Komentarz Eufemistyczny** – wyk. A. Wnuk obiekty perkusyjne, processing, Paulina Owczarek – saksofon barytonowy
3. **Seeking Mother Surreal Voyagers** wyk. A. Wnuk – perkusja, elektronika, M. Lazar – gitara elektryczna, elektronika
4. **Kagel, Donatoni & Others: Chamber Works** – Spółdzielnia Muzyczna – Contemporary Ensemble.
5. **Playground** – nagranie koncertowe Spółdzielnia Muzyczna
wyk. Małgorzata Mikulska – flety
Tomasz Sowa – klarnety
Krzysztof Guńka – saksofony
Aleksandra Krzak – fagot
Paulina Woś – skrzypce
Barbara Mglej – altówka
Aleksander Wnuk – instrumenty perkusyjne
Martyna Zakrzewska – fortepian, sampler
Paweł Malinowski – elektronika

Pierwszym z prezentowanych jako dzieło artystyczne utworem jest napisany w 2021 roku **Lupnik**. To kompozycja na specjalnie zaprojektowany zestaw instrumentów perkusyjnych wspomaganych wzbogacanych przy pomocy zaawansowanej elektroniki. Składa się z trzech części głównych **Lupnik I, II, III**, przedzielonych krótkimi łącznikami intermissions opartymi na krótkich improwizacjach.

Do wykonania tej kompozycji A. Wnuk używa niewielkiej ilości tradycyjnych instrumentów perkusyjnych takich jak tom-tom, drewniany log drum, pojedynczy dzwon rurowy, płytę metalową, metalowe tuleje, głęboką metalową beczkę, uderzaną pedałem znaną z muzyki rozrywkowej i gry na bębnie basowym. Obok tradycyjnych pałek używane są smyczki służące do pobudzenia długiej sprężyny. Całość przetwarzana jest mikrofonami, kartą dźwiękową obsługującą program DAW, oraz kilkoma przetwornikami, modyfikującymi dźwięk używanymi przed współczesnych gitarzystów rockowych. Konwencja całości utrzymana jest w duchu swobody improwizacyjnej, choć jak wspomina sam autor powstał on jako improwizatorski eksperyment bez ścisłej partytury wykonawczej. Mimo, że do dokumentacji habilitacyjnej dołączone zostały jedynie pliki audio, z których z racji bardzo głębokiej ingerencji elektroniki nie sposób określić jakie jest rzeczywiste źródło słyszalnego dźwięku. Posiłkując się znalezionymi materiałami na serwisie Youtube całość wykonania stała się dla mnie dużo bardziej przejrzysta.

Mając osobiste doświadczenie z pracą z urządzeniami elektroakustycznymi i oprogramowaniem cyfrowej obróbki dźwięku po połączeniu materiału audio z obrazem dużo łatwiej jest mi dostrzec i docenić koncepcję i wykonanie tej i podobnych kompozycji. W pewnym sensie stwierdzić można, że obraz w zestawieniu z dźwiękiem

w przypadku realizacji koncertowych A. Wnuka stanowi kompletnie inną jakość. Dostrzec można takie aspekty jak dbałość o pracę ciała, dopracowany ruch sceniczny, koncentrację, która potrafi magnetycznie wręcz przykuć uwagę słuchacza, zaangażowanie energetyczne, ekspresję, starannie dobraną grę światła czy nowatorskie techniki wydobycia dźwięku czy dobór instrumentarium.

Komentarz Eufemistyczny – jest w zasadzie improwizacją duetu A. Wnuk – P. Owczarek nagranej i rozpowszechnionej w przestrzeni internetowej związanej z zawieszeniem aktywności koncertowej podczas pandemii 2020. Tak jak miało to miejsce w przypadku utworu cechą wspólną jest eksperymentalne traktowanie technik wydobycia brzmienia z instrumentów perkusyjnych z głęboką ingerencją procesorów elektronicznych. Klasyczne instrumenty perkusyjne takie jak crotale, bęben basowy, hi – hat, pojedynczy tom – tom zanim trafią do słuchacza przetworzone zostały przez szereg przetworników. Jednym ze sposobów na przetworzenie dźwięku jest przypięty do tomu piezoelektryczny pickup wzmacniający sprężynę położoną na membranie, a wzbudzaną smyczkiem. Całość dodatkowo nagłaśniana mikrofonem potrafi wygenerować naprawdę nowatorskie brzmienie.

Podobne traktowanie materiału dźwiękowego i form muzycznych ma miejsce w przypadku kolejnego wydawnictwa fonograficznego **Seeking Mother** – duetu z gitarzystą Michałem Lazarem. Jest to trzyczęściowy album oparty na rozwijającej się długiej improwizacji. Jedynymi założeniami podczas jego realizacji były luźne założenia formalne i staranny dobór instrumentów i wspomagającej elektroniki. Atutem potrafiącym słać całość kompozycji był niewątpliwie fakt wieloletniej współpracy muzyków przy okazji realizacji wielu innych projektów muzycznych.

Nieco innych materiałem muzycznym cechuje się kolejne wydawnictwo A. Wnuka przedstawione do oceny, a mianowicie **Spółdzielnia Muzyczna Contemporary Ensemble**. Jest to zbiór kilku kompozycji kameralnych o bardziej klasycznej narracji.

Pierwsza miniatura **Ragtime aus Westen M. Kagela** to duet fortepianu z perkusją, gdzie realizacja partii perkusji opiera się na niekonwencjonalnych brzmieniach: pralce ręcznej, toporze rozłupującym kawałek drewna. Wśród instrumentów perkusyjnych znaleźć możemy głębokie etniczne bębny, małe talerze splash.

W drugim utworze **Arpege** na skrzypce, wiolonczelę, flet, saksofon i perkusję A. Wnuk wykonuje partię wibrafonu, opierając się klasycznym wydobyciu dźwięku z tego instrumentu.

Na tej płycie znajduje się również kompozycja z towarzyszeniem elektronicznej ścieżki dźwiękowej **La Vie et la Passion de Jesus Christ**.

Kolejnym kameralnym wydawnictwem jest pozycja zatytułowana **Playground**.

W pięciu z sześciu kompozycji znajdujących się na tej płycie partia perkusji realizowana jest w pięciu z nich. 1, 2, 3, 4 i 5. Materiał to zbiór utworów następujących kompozytorów: **Alex Vaughan, Fabio Machiaveli, Rachel C. Walker, Agata Zemla, Jug Markovic i Hristina Susak**.

Pięć z prezentowanych utworów wykorzystuje oprócz tradycyjnych instrumentów jakimi są: skrzypce, wiolonczela, saksofony, fortepian, altówka, klarnet, fagot i instrumenty perkusyjne także ścieżki elektroniczne. Partia perkusji A. Wnuka traktowana jest eksperymentalnie wykorzystując szereg rozmaitych preparacji efektów dźwiękowych. Wyjątkiem jest pozycja pierwsza **Idol Factory**, w którym rytmika opiera się na grze na tradycyjnym zestawie perkusyjnym poprzez grę tzw. blastów, czyli szybkich figur realizowanych przy pomocy podwójnego pedału używanego do gry na bębnie basowym, charakteryzującą muzykę trash metal czy speed metal.

4. Konkluzja

Po zapoznaniu się z całością dokumentacji habilitacyjnej dr A. Wnuka, jego autoreferatem, wykazem osiągnięć artystycznych, fonograficznych, dydaktycznych, popularyzatorskich, wykazem zdobytych nagród i stypendiów stwierdzam, że całokształt jego działalności stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej. Jest on perkusistą gruntownie wykształconym i doświadczonym na bardzo wielu polach działalności, od wykonawstwa muzyki symfonicznej, poprzez znaczące osiągnięcia na polach muzyki kameralnej, teatralnej, a nade wszystko muzyki eksperymentalnej, która stanowi dziś jeden z głównych filarów jego muzycznej podróży. Gruntowna znajomość technik produkcji i realizacji muzyki z udziałem bardzo zaawansowanych urządzeń elektronicznych, oprogramowania komputerowego pozwala osiągać znaczące sukcesy na polu wielowymiarowych performansów perkusyjnych, w których muzyka, ruch ciała, gra światła i zaawansowana elektronika powoduje bardzo głębokie doznania artystyczne. Łatwość i odwaga do przeprowadzania muzycznych eksperymentów wynika z gruntownej znajomości podstawowych technik gry i wydobycia dźwięku z instrumentów perkusyjnych. Mimo, iż tak daleko eksperymentalnym gatunkom i formom muzycznym, którymi zajmuje się A. Wnuk ciężko byłoby przypisać znamiona łatwej muzyki komercyjnej, zaangażowanie z jaką habilitant realizuje i promuje swoje projekty zasługuje na głębokie uznanie. Słuchając czy oglądając jego koncertów na szczególną uwagę zasługuje ogromna koncentracja, dbałość o najmniejsze detale, która natychmiast rzuca się w oczy. Jego stanowisko gry cechuje dbałość o najdrobniejsze szczegóły, a staranny dobór używanych instrumentów oraz elektronicznych elementów wspomagających jego dzieła artystyczne świadczą o wysokiej świadomości muzycznej o starannie sprecyzowanej oraz gruntowanej wizji artystycznej drogi. Jakość ocenianych wydawnictw fonograficznych dzieła artystycznego są dowodem na bardzo głęboką wiedzę i doświadczenie również w tej materii. A. Wnuk jest perkusistą niezwykle odważnym, bezkompromisowym i kreatywnym. Posiada jasno sprecyzowaną linię swojej artystycznej drogi, która niesie w sobie szczerą ładunek energetyczny. Muzyka i formacje, w których występuje nie należą do łatwych w odbiorze i z pewnością wymagają od odbiorcy pewnego wysublimowanego gustu. Niemniej jednak poziom wykonawczy, jaki reprezentuje A. Wnuk jest bezprecedensowy. Na uwagę również zasługuje jego działalność na polu popularyzacji muzyki, udział w znaczących sympozjach i seminariach, wygłoszone referaty i odczyty, aktywność na polu redakcyjnym i działalność edukacyjna.

W świetle przepisów określonych w art. 219 ustawy z dnia 20. lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz 742 z późn. zmianami) stwierdzam, że dr. Aleksander Wnuk spełnia wszelkie warunki w/w ustawy i wnioskuje o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego.

dr hab. Dariusz Kaliszuk

